

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 1153-01-09 עמוס נ' שירותי בריאות כללית בע"מ

בפני כב' השופטת אירית מני-גור

תובע רינת-יה בן יוסף עמוס (ז"ל)

ע"י ב"כ עוה"ד דן אשכנזי

נגד

נתבעת שירותי בריאות כללית בע"מ

ע"י ב"כ עוה"ד מרגלית אלכסייבה ואח'

פסק דין

א. מבוא רקע כללי

1. המנוח רינתיה בן יוסף עמוס ז"ל הגיש את תביעתו בינואר 2009, ובמהלך הדיונים המקדמיים לאחר שחתם על תצהיר עדות ראשית, נפטר והלך לעולמו (להלן: "המנוח" ו/או "התובע"). את תביעתו של התובע המשיך בנו עפ"י חוק הגנת הפרטיות סעיף 25 (א) שבו.
2. תביעה זו מהותה פגיעה בפרטיות המנוח שעה שפרטיו האישיים ופרטי מחלתו פורסמו בכלי התקשורת ובאתרי האינטרנט בנוגע לניסוי רפואי בו השתתף בהסכמתו.
3. המנוח יליד 1936 היה חולה לב וסבל במשך שנים רבות ממחלת לב איסכמית. במהלך ביקורת שגרתית אצל קרדיולוג של מכון הלב בקופ"ח חדרה, נחשף לראשונה לניסוי חדשני שנערך בחולי לב באמצעות השתלת גנים.
4. הניסוי נועד לגרום להצמחת כלי דם חליפיים, שיאפשרו אספקת דם טרייה ללב, תוך עקיפת כלי הדם הסתומים חלקית. הדרך לגרימת התוצאה האמורה, היתה הזרקת וירוס שיישא עליו גנים ייעודיים, מסוג הידוע כ- VEGF (Vascular Endothelial Growth Factor). הוירוס, הידוע כ-Adenovirus, אמור להדביק אזורים בלב בגנים שהוא נושא עליו, ובכך לגרום לגוף לעודד צמיחת כלי דם חדשים באזורי ההדבקה.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 09-01-1153 עמוס נ' שירותי בריאות כללית בע"מ

5. לאחר שהמנוח קרא ולמד על פרטי הניסוי, חתם ביום 10.3.05 על טופס הסכמה להשתתף בניסוי (נספח א' לתביעה), לא לפני שהובטח לו בע"פ ובכתב (ע"ג הטופס נספח א'), לשמור בסודיות מוחלטת על פרטיו האישיים.

6. ביום 3.4.05 בוצע במנוח ניתוח לב, יומיים לאחר אשפוזו שוחרר לביתו וחש בשיפור ניכר עד כדי שהפסיק לקחת את התרופה שנהג לקחת, וזאת על דעת עצמו מבלי שידע ומבלי שרופאיו ידעו כי בעצם קיבל "פלצבו", ייתכן ותחושתו הטובה לאחר הניתוח לא היתה אלא תופעת "אפקט הפלצבו".

7. ביום 12.4.05 לאחר שדיווח המנוח לרופאיו על תחושתו הטובה, כאמור מבלי שהוא או רופאיו ידעו שהוא נכלל בקבוצת הביקורת, זומנה מסיבת עיתונאים נרחבת, ובה דווח על הניסוי שבוצע במנוח. התובע זומן ע"י פרופ' קורנובסקי לצפות במסיבת העיתונאים.

8. באותה מסיבת עיתונאים נחשף התובע המנוח באופן ספונטני ולא מתוכנן משנכח במקום. לאחר שנחשף, הוזמן לעלות לבמה ולהיחשף בפני כל נציגי התקשורת. אירוע זה גרם ל"רעש" תקשורתי ניכר עד כי המנוח נאלץ להתגורר זמנית בבית אחיו עד שכוח ההמולה. ביום 25.7.05 ביקש התובע לראשונה מהנתבעת להסיר את שמו מאתרי האינטרנט בהם אוזכר שמו בהקשר לניסוי הרפואי, ואולם עד לכתיבת פסה"ד קיימים אתרים בהם מופיעים פרטיו.

9. המנוח היטיב לתאר זאת בסעיף 69 ב' לתצהיר העדות הראשית, כדלקמן:
"נגררתי לחשיפה תקשורתית ולהפרת זכות הפרטיות שלי, תוך ניצול, אולי לא מתוכנן מראש, אך לא ראוי, של הפתעה ובלבול, מבלי שאיש נתן דעתו על הצורך לקבל ממני הסכמה מודעת לויתור על זכותי לפרטיות".

10. עמדתה של הנתבעת כפי שהובאה בתצהיר עדות ראשית של פרופ' רן קורנובסקי, היא כי התובע הביע הסכמה מליאה ומראש להשתתף באופן פעיל במסיבת העיתונאים, ואף גילה גישה חיובית ומתלהבת מעובדה זו. בכך הביע הסכמה מפורשת ורצון חופשי.

11. לטענת הנתבעת, על אותה מסיבת עיתונאים מ-2005 חלה התיישנות הקבועה בחוק לשנתיים (סעיף 26 לחוק הגנת הפרטיות) והצדק עם הנתבעת. אשר על כן, תוחמה עילת התביעה לעוולות שהתרחשו בין השנים 4.1.09 מועד הגשת התביעה לבין 4.1.07 המועד המאוחר ביותר של פרסום פרטי התובע.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 09-01-1153 עמוס נ' שירותי בריאות כללית בע"מ

12. ב"כ התובע מפרט בכתב סיכומיו ארבעה אתרי אינטרנט בהם ניתן למצוא את פרטי המנוח בקשר לניסוי בתקופה הרלבנטית.

13. ב"כ הצדדים הסכימו לוותר על שלב הראיות והעדויות ולטעון טענותיהם על סמך האמור בכתבי הטענות על נספחיהם, וכן על סמך תצהירי העדויות הראשיות על נספחיהן.

ב. הסכמת התובע מדעת לפרסום

1. אין ספק כי לו היתה מוכחת הסכמת התובע מדעת לפרסום באותה מסיבת עיתונאים, לא היתה לתביעה זו על מה לסמוך. מקום שאדם מוותר על פרטיותו מדעת, מה לו להגן על אותם פרטים אותם הוא עצמו מסר לעיתונות?

2. ראה לעניין זה אף בע"א 8483/02 אליניאל בע"מ נ' אריאל מקדונלדס (פורסם בנבו), שם קבע ביהמ"ש כי משפרסם אריאל את פרטיו האישיים בפרסום מותר עבור תמורה כספית, לא יוכל הוא לטעון לפגיעה בפרטיות לפרסום דומה, ובלשון ביהמ"ש העליון בסעיף 32 לפסה"ד, כדלקמן:

"אריאל סבור כי השימוש בשמו במסגרת פרסומת לרשת מסעדות פוגע בפרטיותו. יום קודם לכן, הקצה את שמו לשימוש זהה. אריאל סבור כי פרסום העדפותיו הקולינאריות פוגע בפרטיותו – אך הוא בחר להכריז עליהן קבל עם ועדה בתשדיר מטעם ברגר קינג".

3. מעיון בתצהיר עדות של התובע עצמו, עולה כי גם מצד הנתבעת לא היתה כוונת זדון או חוסר תום לב, אלא שגגה נפלה מלפניה באופן ספונטני, כאשר נשאל נציג הנתבעת ע"י עיתונאי מי המושתל, הוא הפנה באופן טבעי לעבר התובע וקרא "שמו עמוס". ראה לעניין זה עדותו של התובע בסעיף 32 לתצהיר, וכן בסעיף 33 כדלקמן:

"אם כן, במסיבת העיתונאים עצמה, שכאמור, הוזמנתי להיות נוכח בה כחלק מן הקהל, נפלתי קרבן למארב שראוי להאמין כי לא תוכנן מראש, רק התחרש בספונטניות מיותרת: בעוד רופאי הנתבעת ודובריה ניצבים על הבמה ומדווחים לקהל הנוכחים על הניסוי המוצלח, הוזמנתי, למעשה כמעט נגררתי, אף כי לא באלימות, כמובן, לעלות לבמה ולהיחשף בפני כל נציגי התקשורת".

4. עיינתי אף בתצהיר עד ההגנה פרופ' קורנובסקי, קשה לי להניח כי היתה מצד המנוח הסכמה מדעת לויתור על פרטיותו, עצם הזמנת התובע להיות נוכח במסיבת העיתונאים, היא מעשה מיותר בנסיבות העניין ועלול לסכן את פרטיות החולה כפי שקרה בפועל. לו אכן

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 09-01-1153 עמוס נ' שירותי בריאות כללית בע"מ

רצתה הנתבעת לקבל הסכמת התובע מראש, היה עליה לעשות כן בכתב ולאחר הסבר מפורט במה הדברים כרוכים, ייתכן אף שהיה צריך בליווי פסיכולוג או איש מקצוע אחר שיבהיר לתובע את השלכות הפרסום על חייו הפרטיים.

5. אין לי אלא להסכים עם ב"כ התובע, כשם שהגנת הפרטיות של המנוח עוגנה בהסכמה בכתב, כך ויתור על אותה הגנה מן הראוי שייעשה גם הוא בכתב. נספח א' הוא טופס הסכמה מדעת להשתתף בניסוי רפואי בבני אדם, טופס זה הוכן בהתאם לנוהל הקיים בהתאם לתקנות בריאות העם (ניסויים רפואיים בבני אדם) תשמ"א 1980, המאמצות בתוספת הראשונה את הצהרת הלסינקי הקובעת בסעיף 6 כדלקמן:

"זכותו של האיש או האישה המשמשים למחקר לשמור על שלמות אישיותם תכובד תמיד. יש לנקוט כל אמצעי זהירות כדי לשמור על פרטיותו של האדם המשמש למחקר, ולהפחית למינימום את פגיעת המחקר בשלמותו הגופנית והנפשית ובאישיותו".

6. בהתאם נוסח נספח א', וקבע גם הוא בסעיף 5 בעמ' 1 כדלקמן:

"...כי מובטח שזהותי האישית תישמר בסודיות על ידי כל העוסקים והמעורבים במחקר ולא תפורסם בכל פרסום כולל בפרסומים מדעיים".

וכך אף הוסבר והובהר בעמ' 8 לטופס תחת הכותרת, "מי יראה את המידע שאתה נותן?" ובתשובה נכתב כי:

"כל מאמץ ייעשה כדי לשמור על סודיות רשומות המחקר שלך. ייתכן שנתוני המחקר יפורסמו; אולם, לא תזוהה/י בשמך. הזהות שלך תישמר חסויה אלא אם החוק דורש לגלותה."

7. נוכח האמור לעיל ולאור ההבטחה הנחרצת תוך הסתמכות על אמנת הלסינקי לשמור על סודיות מובטחת באשר לפרטי החולה, רק הגיוני כי ויתור על אותה סודיות מובטחת יש לעשות בזהירות, בכובד ראש, בכתב, ולאחר שהובהרו לחולה ההשלכות העשויות לקרות עקב הויתור. כך לא נעשה בענייננו, התובע כאמור הוזמן תוך כבוד למסיבת העיתונאים, ובאופן מקרי וספונטני, גם לגישת המנוח עצמו בתצהירו, נחשפה זהותו.

הזמנת התובע למסיבת העיתונאים, הינה בבחינת לשים מכשול בפני עיוור. כשמבטי כל נציגי כלי התקשורת מופנים אל התובע, וודאי שהוא ימצא במבוכה ותחת לחץ, ושיקולו ושיפוטו אם להיעתר להזמנה המכובדת לעלות ולשבת בשולחן הכבוד נעשים בתנאים לא הוגנים. כך לא צריכה להתקבל החלטה של ויתור על סודיות. גם אם אקבל את גרסת ההגנה

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 09-01-1153 עמוס נ' שירותי בריאות כללית בע"מ

כנכונה, כי התובע שש לבקר במסיבת העיתונאים וחפץ לשתף פעולה מראש ולא תוך כדי, הרי היה מקום, כאמור לעיל, להסביר, להדריך, ולקבל הסכמת ויתור מפורשת ובכתב.

8. ב"כ הנתבעת בסיכומיה ביקשה לטעון, כי יש לראות את הסכמת התובע גם מהעובדה שהוא עצמו יזם כתבה עיתונאית מיום 9.1.09 בסמוך לאחר הגשת התביעה. לטענת הנתבעת, הדעת נותנת כי אדם החרד לפרטיותו והטוען כי זו הופרה, יפנה לביהמ"ש ויבקש חיסיון, ולא יפרסם כתבה עיתונאית המסקרת בהרחבה את פרטי תביעתו. נושא זה, לטעמי יכול להיות משקל בבואי לפסוק את גובה הפיצוי, אך אין בו ולא כלום לעניין הסכמה לפרסום. מאחר והסכמה זו של התובע באה שנים אחרי שפרטיו בקשר לניסוי כבר פורסמו ברחבי התקשורת הכתובה והאלקטרונית.

הנחת היסוד אם כן, כי התובע לא הסכים לפרסם את פרטיו בקשר לניסוי בו השתתף. מאחר וכאמור חלה התיישנות של שנתיים מיום הפרסום, יש לבדוק את אותם פרסומים במהלך השנתיים עובר להגשת התביעה.

ג. הפרסומים נשוא התביעה

1. ב"כ התובע מאזכר בכתב סיכומיו מספר פרסומים שלטענתו מהווים עוולה. להלן אתייחס לכל פרסום בנפרד.

כתבה המפורסמת באתר ביה"ח "רבי"ן בכתובת:
<http://www.clalit.org.il/rabin/Content/Content.asp?CID=69&u=1669>

הכתבה פורסמה בשפה האנגלית בשנת 2005 בסמוך לאותה מסיבת עיתונאים. בכתבה מתנוססת תמונתו של התובע עם רופאיו. שמו המלא מאוזכר, פרטי מחלתו ופרטי הניסוי שבו השתתף. לטענת הנתבעת, במשך כל התקופה המנוח לא ביקש ספציפית להסירה, והיא הוסרה עם הגשת התביעה.

2. לטענת ב"כ הנתבעת עילה זו התיישנה, שכן פורסמה נעשה לראשונה בשנת 2005. ב"כ הנתבעת מפנה ל-ת.א. 2054/04 (ת"א) רוקה לאה ואח' נ' הוצאת ספרים יבנה בע"מ (ששמו אוזכר באופן שגוי בסיכומי ב"כ הנתבעת), שם נקבע ע"י כב' הש' רונן כי:
"...ההחלטה לגבי אופן ההוצאה לאור היא, לכן המעשה המפר, מעשה זה הוא חד פעמי, והפרסומים שלאחריו הם התוצאה שלו".

3. אינני יכולה לקבל טענה זו. אין הנדון דומה לראיה. אין פסה"ד רוקה דומה לענייננו, שם דובר על הפרה של הדפסת מהדורת ספרי קאסוטו, כשעצם ההפרה היתה ההוצאה לאור של

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 09-01-1153 עמוס נ' שירותי בריאות כללית בע"מ

1 המהדורה, שכמובן המשיכה להימכר שנים אח"כ. ההפרה עצמה נעשתה בהדפסה
2 הראשונה. בענייננו, מדובר בכתבה עיתונאית באינטרנט, בשונה מכתבת עיתון שמפורסמת
3 באותו יום ו"מתיישנת" כבר למחרת, הרי כתבה אלקטרונית מתפרסמת מידי יום ביומו,
4 בכל עת שבה מוקש שמו של המנוח על מקלדת המחשב מופיעה הכתבה, וכך עד אשר תוסר.
5 אני סבורה, כי אין להחיל את מניין ימי ההתיישנות מיום הפרסום הראשון באינטרנט, אלא
6 לטעמי בכל יום עוולה זו מתחדשת, ומניין תקופת ההתיישנות הוא מיום הסרת הכתבה
7 מהאתר.

8
9 ובענייננו, אין מחלוקת כי כתבה זו הוסרה מייד עם הגשת התביעה, וב- 2008 עודנה היתה
10 קיימת ולפיכך לא חלה עליה התיישנות.

11
12 4. ב"כ התובע צרף כתבה נוספת שהיא לכאורה תרגומה לעברית של אותה כתבה בדף אחר
13 באותו אתר ברשת. לטענת הנתבעת, מדובר בהרחבת חזית אסורה, לראשונה הופיעה
14 הכתבה בכתב הסיכומים. המנוח לא נחשף לכתבה זו, וממילא זו הוסרה ע"י הנתבעות
15 (נספח ג' לסיכומי הנתבעת).

16
17 5. כתבה אלקטרונית נוספת מצויה באתר :
18 שהינו אתר של "הידידים האמריקאיים של מרכז רפואי רבין".

19 <http://www.afrmc.org/images/upload files/Gene%20Therapy.doc>

20
21 בכתבה זו, פורסם שמו המלא ללא תמונתו של המנוח בקשר לניסוי שבוצע בגופו. הכתבה
22 פורסמה בשפה האנגלית לראשונה בשנת 2005 ובסמוך למסיבת העיתונאים, והוסרה עם
23 הגשת התביעה.

24
25 6. כתבה נוספת שלכאורה פורסמה באתר של אוניברסיטת ת"א, לטענת ב"כ הנתבעת הכתבה
26 לא נמצאת באתר. אין לנתבעת כל שליטה באתר הזה, הכתבה פורסמה בשנת 2005 סמוך
27 למסיבת העיתונאים. נספחים ה' ו' לסיכומי התובע מציינים את תמונת המנוח בלבד עם
28 רופאיו, אותה תמונה שהופיעה בכתבה באתר של הנתבעת. אין מלל כתוב באותם נספחים,
29 ופרטי המנוח לא מופיעים.

30
31 7. ולבסוף מופיעה כתבה נרחבת בעברית עם תמונת המנוח, שמו המלא, ומקום מגוריו באתר
32 האינטרנט של מעריב (M.R.G). כתבה זו פורסמה לראשונה גם היא בשנת 2005, היא עדיין
33 קיימת בארכיון הפרסום באתר. לטענת הנתבעת, אתר זה איננו בשליטתה, לא ניתן להסיר
34 את הפרסום ללא דרישת התובע ספציפית בפנייתו לאתר. התובע מעולם לא פנה להנהלת

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 09-01-1153 עמוס נ' שירותי בריאות כללית בע"מ

האתר להסיר כתבה זו, נהפוך הוא – ב-2009 כאמור לעיל, סמוך להגשת התביעה יזם והתראיין לאותו עיתון מעריב ופרסם כתבה נרחבת המסקרת את נושא תביעתו.

8. כאמור, אינני סבורה כי חלה התיישנות של פרסומים משנת 2005 הממשיכים להתפרסם עובר להגשת התביעה עד הסרתם. באשר לאתרים בהם אין לנתבעת שליטה, אתר "מעריב" ואתר "אונב" ת"א, סבורני כי על התובע היה לפנות לאתרים אלה ולבקש הסרת פרטיו.

ד. גובה הנזק

1. לא ניתן להתעלם כי התביעה המקורית הוגשה ע"ס 2,500,000 ₪, במהלך הדיון האחרון ביקש ב"כ התובע לצמצם תביעתו לסך של 100,000 ₪ (פרוטוקול דיון מיום 14.12.10), ואח"כ שב ותבע סך של 1 מיליון ₪.

2. בבואי לפסוק את הפיצוי, יש להתחשב במספר גורמים. הראשון בהם, היא העובדה כי מרבית הנזק נגרם עם הפרסום הראשוני בשנת 2005, כך אף עולה ממכתבו של התובע אל הנתבעת מ-יולי 2005. התובע הוצף בפניות טלפוניות, במבקרים שונים ומתעניינים אחרים, המולה שגרמה לו להחליף מס' טלפון, ולהיעלם מביתו תקופת מה. עם השנים נשכחה ההמולה, ובייחוד משנת 2006 בעת שהניסוי הופסק, והתברר כי התובע היה בקבוצת ביקורת וכלל לא הושתלו בגופו הגנים, אלא קיבל פלצבו בלבד.

3. כמו כן, יש להתחשב כי בחלק מהאתרים אין אכן שליטה לנתבעת (כמו אתר מעריב), ועל התובע היה לזיום פנייה לאתר זה כפי שזים לנתבעת. כמו כן, יש לקחת בחשבון את העובדה כי מייד עם הגשת התביעה, הסירה הנתבעת את הכתבות שהיו בשליטתה באתר שלה.

4. עוד בבואי לפסוק את הפיצוי, אין להתעלם מביקורו של התובע במסיבת העיתונאים ב-2005. הגם שהוזמן כלאחר כבוד למסיבה זו, יכול היה התובע לסרב, ובכך היה נמנע פרסום מיותר זה. כך גם הפרסום שיזם התובע לאחר הגשת התביעה ב-2009 היה מיותר, והעלה מחדש לתודעת הציבור את פרטיו בקשר לניסוי, 4 שנים לאחר שנשכח ממנו.

5. בכל אלה היה כדי להשפיע על פסיקת הפיצוי לתובע, ואלמלא עובדות אלה הפיצוי היה גבוה יותר. אני פוסקת פיצוי לתובע בגין פרסום הכתבות באתר האינטרנט ובאתר ידידי הנתבעת, עד להסרתן בסך של 54,000 ₪.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 1153-01-09 עמוס נ' שירותי בריאות כללית בע"מ

סוף דבר:

הנתבעת תשלם לבנו של המנוח סך של 54,000 ₪, בתוספת החזר מחצית מהאגרה הראשונה ששולמה, ובתוספת שכ"ט עו"ד בסך 5,000 ₪.

מאחר ולא נשמעו עדויות, אני מורה על החזר המחצית השנייה של האגרה במלואה.

המזכירות תשלח עותק מפסה"ד לבאי כח הצדדים עם אישור מסירה.

ניתן היום, י"ח סיון תשע"א, 20 יוני 2011, בהעדר הצדדים.

אירית מני-גור, שופטת